

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 19Co/3/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8720203384
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zlata Simková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8720203384.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zlata Simkovej a členov senátu JUDr. Gabriely Világiovej a JUDr. Karola Krochtu v spore žalobcu: 1) M. B. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. G. Z., Z. G. XXXX/XX 2) T. Q. M. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom O., G. XXX/XX, proti žalovanej U. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. XXXX/XX, O., v konaní o zrušenie vecného bremena uplynutím premlčacej doby s prísl., o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Poprad, č. k. 12C/47/2020 - 69 zo dňa 28.06.2021 takto

rozhodol:

- I. Potvrďuje rozsudok.
- II. Stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a náhradu trov konania stranám nepriznal.
2. Rozhodnutie právne odôvodnil podľa ust. § 3 ods. 1, § 101, § 109, §151n, § 151o, § 151p Občianskeho zákonníka, § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).
3. V odôvodnení konštatoval, že žalobcovia sa domáhali zrušenia vecného bremena, spočívajúceho v práve doživotného užívania celého bytu, ktoré bolo zapísané darovacou zmluvou a zmluvou o zriadení vecného bremena zo dňa 14.04.2003, nakoľko sa po dobu viac ako 10 rokov nevykonávalo, pričom si uplatnili náhradu trov konania. Súd prvej inštancie ustálil, že pri splnení zákonných podmienok môže dôjsť k premlčaniu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu uplynutím premlčacej lehoty, ktorá je 10-ročná. V dôsledku premlčania môže dôjsť k objektívnej zmene pomerov, ktoré by spôsobili značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu z vecného bremena, keďže vecné bremeno sa stalo súdne nevykonateľným a stále zaťažuje a obmedzuje povinných v podobe pretrvávajúceho zápisu na liste vlastníctva. Zrušenie vecného bremena je podľa súdu prvej inštancie možné iba za náhradu, o ktorej súd rozhoduje na návrh. Náhradu je možné odoprieť iba pri splnení zákonných ustanovení § 3 ods.1 Občianskeho zákonníka. V danom prípade podľa súdu prvej inštancie došlo k premlčaniu práva žalovanej zodpovedajúceho vecnému bremenu, pretože niet pochyb, že žalovaná dňa 03.04.2008 na výzvu vlastníka nehnuteľnosti, ktorý nadviazal iný partnerský vzťah, bola nútená sa odsťahovať zo spoločnej domácnosti a v lehote 10 rokov sa výkonu práva súdnou cestou nedomáhala. Avšak, ak by žalobcovia mali byť úspešní v konaní o zrušenie vecného bremena súdom tak, ako sa uvedeného práva domáhajú v danom konaní, nie je postačujúce odôvodnenie žaloby premlčaním práva, ale uvedením aj ďalších skutkových tvrdení preukazujúcich zmenu pomerov, následkom ktorej má dôjsť k hrubému nepomeru medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného. V takýchto prípadoch je súd oprávnený zrušiť vecné bremeno, ale za náhradu. Súd prvej inštancie žalobu zamietol, pretože

žalobcovia neunesli dôkazné bremeno preukázania uplatneného nároku ako aj z dôvodu, že súd nie je oprávnený o zrušení vecného bremena rozhodnúť bez náhrady, pričom dané konanie je konaním návrhovým. Výrok o trovách konania odôvodnil tak, že žalobcom ako neúspešnej strane náhrada trov neprislúcha a žalovaná, ktorá bola v konaní úspešnou a náhrada jej patrí si náhradu trov neuplatnila, a preto náhradu trov konania stranám nepriznal.

4. Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobcovia. V odvolaní namietali, že rozsudok súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Uviedli, že súd prvej inštancie vec právne posúdil len v zmysle § 109 Občianskeho zákonníka. V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že nebolo postačujúce odôvodnenie žaloby len premlčaním práva, ale aj uvedením ďalších skutkových tvrdení preukazujúcich zmenu pomerov, následkom ktorej má dôjsť k hrubému nepomeru medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného. Žalobcovia majú za to, že súd prvej inštancie sa v priebehu konania vôbec nezaoberal tým, či sú vôbec splnené podmienky na zrušenie vecného bremena aj v zmysle § 15lp ods. 3 Občianskeho zákonníka, na ktoré žalobcovia od začiatku konania poukazovali, ale len premlčaním práva ako dôvodom na zrušenie vecného bremena. Žalobcovia v odvolaní ďalej uviedli, že z výsledkov vykonaného dokazovania bolo preukázané, že nastala taká zmena pomerov na strane žalovanej ako aj žalobcov ako osôb povinných z vecného bremena, ktorá zakladá právnu možnosť zrušenia vecného bremena v zmysle § 15lp ods. 3 Občianskeho zákonníka. Vecné bremeno nie je po dlhú dobu využívané, čo konštatoval aj súd prvej inštancie v rozsudku a zo strany žalovanej nie je prejavovaný žiaden záujem o užívanie predmetnej nehnuteľnosti. Vecné bremeno bolo zriadené bezodplatne, žalovaná právo z vecného bremena viac ako 12 rokov nevykonáva a nejaví o toto právo záujem, neplnila a neplní si svoje povinnosti ohľadom zálohových platieb a povinných poplatkov za užívanie bytu, čo predpokladá ustanovenie § 151n ods. 3 Občianskeho zákonníka a žalovanej zrušením vecného bremena nevzniká žiadna materiálna ani nemateriálna ujma. Okrem iného má žalovaná hlásený trvalý pobyt na adrese V. XXXX/XX, O., dlhodobo sa tam zdržiava a o právo z užívania vecného bremena neprejavovala žiadny záujem. Žalobcovia predmetný byt nadobudli ako podieloví spoluvlastníci na základe uznesenia Okresného súdu Poprad sp. zn. 19D/17/2020 zo dňa 07.10.2020, ktorým súd schválil dohodu dedičov o vypořádání dedičstva. Vecné bremeno bolo pôvodne zriadené zmluvou o zriadení vecného bremena zo dňa 14.04.2003 medzi ich otcom B. R., nar. XX.XX.XXXX a žalovanou. V čase uzatvorenia tejto dohody bola spoluzijúcou osobou otca žalobcov. V tejto súvislosti poukázali na to, že nielen od smrti ich otca, ale aj pred jeho smrťou sa zmenili pomery tým, že žalobkyňa od roku 2008 nebola v partnerskom vzťahu s ich otcom a jeho domácnosť opustila. Počas ich spoluzitia sa žalovaná nikdy nepodieľala na nákladoch za užívanie bytu, všetky náklady ako aj kúpnu cenu hradil otec žalobcov. Podľa žalobcov v dôsledku premlčania práva došlo k objektívnej zmene pomerov, ktorá spôsobila značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu z vecného bremena, keďže vecné bremeno sa stalo súdne nevyožiteľným, pričom stále zaťažuje a obmedzuje subjekt povinných v podobe pretrvávajúceho zápisu na liste vlastníctva, čo sťažuje možnosti žalobcov pri nakladaní s predmetnou nehnuteľnosťou a súčasne znižuje hodnotu nehnuteľnosti. Obaja žalobcovia nemajú trvalé ani prechodné bydlisko v meste O., čiže nebudú mať záujem si predmetný byt nechať, avšak predaj bytu nebude možný, nakoľko vecné bremeno v prospech žalovanej robí byt nepredajným. Žalovaná už taktiež nemá právo predmetný byt užívať, nakoľko došlo k premlčaniu práva žalovanej zodpovedajúceho vecnému bremenu. Čo sa týka primeranej náhrady za užívanie bytu, žalobcovia v priebehu konania mali záujem poskytnúť žalovanej primerané peňažné plnenie za zrušenie vecného bremena, napriek jeho premlčaniu, avšak žalovaná požadovala sumu 14.000,- eur, s čím žalobcovia nesúhlasili, nakoľko sumu 14.000,- považujú za neprimerane vysokú s poukazom na skutočnosť, že žalovaná predmetný byt viac ako 12 rokov neužíva, neplní si svoje povinnosti ohľadom zálohových platieb a povinných poplatkov za užívanie bytu. Právo z vecného bremena v prospech žalovanej za danej situácie už presahuje únosnú mieru a jeho využitie žalovanou je v rozpore s dobrými mravmi. Žalovaná využíva právo z vecného bremena vo svoj prospech, požaduje len nároky a práva, ktoré jej podľa jej názoru v zmysle zákona prislúchajú, avšak povinnostiam z vecného bremena sa úspešne vyhýbala. Navrhli napadnutý rozsudok zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť, príp. napadnutý rozsudok zrušiť a vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcov vyjadřila. Vo vyjadrení uviedla, že s napadnutým rozsudkom súhlasí v celom rozsahu.

6. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému

je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli aj webovej stránke Krajského súdu v Prešove dňa 17.06.2022 a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov nie je nedôvodné.

8. Jediným podstatným odvolacím argumentom žalobcov bolo tvrdenie, že súd prvej inštancie vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP).

9. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (viď uznesenie Najvyššieho súdu SR z 27. júla 2011, sp. zn. 7 Cdo 7/2010).

10. V prejednáanej veci súd prvej inštancie posudzoval opodstatnenosť a dôvodnosť žaloby, ktorou sa žalobcovia domáhali zrušenia vecného bremena, spočívajúceho v práve doživotného užívania celého bytu č. XX nachádzajúceho sa na X. poschodí, vchod X, obytného domu č. súp. XXX (blok U. A. X,X,X,X) postaveného na parcele registra „C“ č. XXXX, XXXX, XXXX, XXXX a spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach zariadenia domu o podiele XXXX/XXXXXX a spoluvlastníckeho podielu na pozemkoch parc. č. XXXX, XXXX, XXXX a XXXX o podiele XXXX/XXXXXX nachádzajúceho sa v katastrálnom území O., obec O., okres O., v prospech žalovanej, nakoľko sa po dobu viac ako 10 rokov nevykonávalo, a teda došlo k jeho premlčaniu. Žalobcovia opodstatnenosť svojho žalobného nároku odvíjali od ust. § 151p. ods. 4 a § 109 Občianskeho zákonníka.

11. Podľa § 151p ods. 4 Občianskeho zákonníka: „Ak právo zodpovedajúce vecnému bremenu patrí určitej osobe, vecné bremeno zanikne najneskôr jej smrťou alebo zánikom.“.

12. Podľa § 109 Občianskeho zákonníka: „Právo zodpovedajúce vecnému bremenu sa premlčí, ak sa desať rokov nevykonávalo.“.

13. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že žalovaná dňa 03.04.2008 opustila nehnuteľnosť, na ktorej je zriadené vecné bremeno v jej prospech, ktorú toho času obývala s jej vtedajším partnerom, t. j. otcom žalobcov, ktorý bol aj vlastníkom danej nehnuteľnosti v tom čase. Nakoľko si otec žalobcov našiel inú partnerku, vyzval žalovanú, aby sa odsťahovala zo spoločnej domácnosti, ktorá tak aj urobila a až do podania žaloby svoje právo plynúce z vecného bremena nevykonávala. Z uvedeného je zrejmé, že žalovaná svoje právo nevykonávala po dobu viac ako 10 rokov, a teda došlo k jeho premlčaniu.

14. Odvolací súd zdôrazňuje, že premlčaním právo nezaniká, ale je oslabené tým, že jeho zložka charakterizujúca jeho vynútiteľnosť - nárok - sa stáva podmienená tým, že dlžník nevznesie na súde námietku premlčania. Aj v prípade, že námietka premlčania je vznesená, pretrváva premlčané právo vo forme tzv. naturálnej obligácie, ktorá nie je vykonateľná. Tento názor sa opiera o skutočnosť, že plnenie dlžníka na taký dlh nezakladá bezdôvodné obohatenie (§ 455 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

15. Ak sa žalobca bráni proti výkonu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a preukáže, že toto právo nebolo vykonávané po stanovenú dobu a došlo tak k jeho premlčaniu a súčasne námietku premlčania vznesie (hoci aj len tak, že na premlčanie poukáže), nemožno jeho žalobu zamietnuť s poukazom na trvanie premlčaného práva ako naturálnej obligácie. Iný výklad by fakticky poprel význam premlčania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a premlčanému práve by tak aj v prípade vznesenej námietky premlčania priznal súdnu ochranu prejavujúcu sa zamietnutím žaloby smerujúcej proti výkonu premlčaného práva.

16. Podľa § 151p ods. 2 Občianskeho zákonníka: „Vecné bremeno zanikne, ak nastanú také trvalé zmeny, že vec už nemôže slúžiť potrebám oprávnenej osoby alebo prospešnejšiemu užívaniu jej nehnuteľnosti; prechodnou nemožnosťou výkonu práva vecné bremeno nezaniká.“.

17. Podľa § 151p ods. 3 Občianskeho zákonníka: „Ak zmenou pomerov vznikne hrubý nepomer medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného, môže súd rozhodnúť, že sa vecné bremeno za primeranú

náhradu obmedzuje alebo zrušuje. Ak pre zmenu pomerov nemožno spravodlivo trvať na vecnom plnení, môže súd rozhodnúť, aby sa namiesto vecného plnenia poskytovalo peňažné plnenie.“.

18. Obidve citované ustanovenia Občianskeho zákonníka upresňujú dôsledky zmien (či už pomerov či vecí, ktorých sa vecné bremeno týka), pričom podľa ust. § 151p ods. 2 Občianskeho zákonníka vecné bremeno v dôsledku zmien v ňom uvedených zaniká zo zákona, zatiaľ, čo ak nastanú zmeny uvedené v § 151p ods. 3 Občianskeho zákonníka, pričom k takýmto zmenám patrí aj premlčanie vecného bremena spolu so vznesenou námietkou premlčania, možno žiadať súd, aby vecné bremeno zrušil.

19. Z porovnania obidvoch ustanovení je zrejmé, že nie každá zmena má za následok zánik vecného bremena zo zákona. Vecné bremeno zaniká, ak nastanú také trvalé zmeny, že vec už nemôže slúžiť potrebám oprávnenej osoby alebo prospešnejšiemu užívaniu jej nehnuteľnosti v prípade, ak došlo k inej zmene pomerov, ktorá má za následok hrubý nepomer medzi vecným bremenom a výhodou oprávneného, súd môže na návrh za náhradu vecné bremeno zrušiť alebo obmedziť. V prípade premlčaného práva možno uvážiť odopretie náhrady, a to s poukazom na ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

20. Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka: „Výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.“.

21. Z uvedeného je zrejmé, že zrušenie vecného bremena v zmysle vyššie citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka je možné, ale za náhradu, ktorú je však možné výnimočne nepriznať. O takýchto výnimočných okolnostiach, ktoré by odôvodňovali nepriznanie náhrady za zrušenie vecného bremena rozhoduje súd. Záleží teda od úvahy súdu, či v danom prípade existujú také výnimočné okolnosti, ktoré by opodstatňovali nepriznanie náhrady žalovanej strane za zrušenie vecného bremena.

22. Nakoľko súd nie je oprávnený rozhodnúť o zrušení vecného bremena bez náhrady, súd prvej inštancie postupoval správne, keď žalobu zamietol. V tejto súvislosti odvolací súd rovnako súd prvej inštancie zdôrazňuje, že konanie o zrušenie vecného bremena za náhradu je konaním návrhovým. Keďže však žalobcovia v danom spore nenavrholi žalovanej priznať, resp. nepriznať náhradu za zrušenie vecného bremena s odkazom na ust. § 3 Občianskeho zákonníka, ale domáhali sa len zrušenia vecného bremena bez náhrady, súdu prvej inštancie neostávalo iné ako žalobu zamietnuť a odvolaciemu súdu takýto rozsudok potvrdiť.

23. Odvolací súd preto dodáva, že odvolacie námietky žalobcov neboli dôvodné, keďže ani poukaz na to, že prvoinštančný súd neposúdil nárok podľa § 153p ods. 3 OZ nebolo možné akceptovať, keďže chýbal návrh na peňažné plnenie za zrušenie vecného bremena.

24. Vychádzajúc z dôvodov, ktoré uviedol, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, postupom podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP, potvrdil.

25. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Dôvodom takéhoto rozhodnutia o trovách bola skutočnosť, že žalovaná bola úspešná, no v priebehu odvolacieho konania jej žiadne preukázateľné trovy nevznikli a žalobcom ako procesne neúspešnej strane nárok na náhradu trov odvolacieho konania nevznikol. Odvolací súd vychádza z čl. 17 základných princípov CSP zakotvujúceho procesnú ekonómiu. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 CSP v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy konania nevznikli, by bolo zjavne nielen nerozumné, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho konania.

26. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie **n i e** je prípustné.

Poučenie o dovolaní: Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 Civilného sporového poriadku, v ďalšom texte už len „CSP“)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 Ods. 1 C. s. p. (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne /(dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou

a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP).